

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ

NEVŞEHİR TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEK OKULU

KAPADOKYA TOPLANTILARI VIII

KAPADOKYA'YA YÖNELİK İÇ TURİZM TALEBİNİN ARTIRILMASI

17 NİSAN 2001

KAPADOKYA TOPLANTILARI IX

TURİZM İŞLETMELERİNDE KALİTE

16 NİSAN 2002

EYLÜL 2002

NEVŞEHİR

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ

NEVŞEHİR TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEK OKULU

KAPADOKYA TOPLANTILARI VIII

KAPADOKYA'YA YÖNELİK İÇ TURİZM TALEBİNİN ARTIRILMASI

17 NİSAN 2001

KAPADOKYA TOPLANTILARI IX

TURİZM İŞLETMELERİNDE KALİTE

16 NİSAN 2002

EYLÜL 2002

NEVŞEHİR

DÜZENLEME KOMİTESİ

Doç. Dr. Salih KUŞLUVAN

Yrd. Doç. Dr. İbrahim İLHAN

Yrd. Doç. Dr. Lütfi BUYRUK

Arş. Gör. Duygu EREN

Arş. Gör. İbrahim YILMAZ

Mustafa ÖRS

İÇİNDEKİLER

KAPADOKYA TOPLANTILARI VIII

ÖNSÖZ

Prof. Dr. A. Zeki YILMAZ..... III

Doç. Dr. Salih KUŞLUVAN

Açış Konuşması..... 1

Yrd. Doç. Dr. Zeynep KUŞLUVAN

Türkiye’de İç Turizm Talep Profili.....3

Yrd. Doç. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA

Kapadokya’ya Yönelik İç Turizm Talebinin Artırılmasında Turizm İşletmelerinin
İnternet Kullanımı.....30

Yrd. Doç. Dr. İbrahim İLHAN

Arş. Gör. İbrahim YILMAZ

Kapadokya’ya Olan İç Turizm Talebinin Artırılmasında Öğrenci Turlarının Yeri ve
Önemi.....50

Nazif DEMİR

Kapadokya’ya Yönelik İç Turizm Talebinin Geliştirilmesinde Otelcilerin Rolü.....69

Turgay YENİDÜNYA

Kapadokya’ya Olan İç Turizm Talebinin Artırılmasında Seyahat Acentelerinin
Rolü ve Önemi.....71

OTURUM TARTIŞMALARI.....74

KAPADOKYA'YA YÖNELİK İÇ TURİZM TALEBİNİN ARTIRILMASINDA ÖĞRENCİ TURLARININ YERİ VE ÖNEMİ

Yrd. Doç. Dr. İbrahim İLHAN*
Arş. Gör. İbrahim YILMAZ**

1. GİRİŞ

Toplantının konusunu Nevşehir'e yönelik turizm talebinin yetersizliği sorunu oluşturmaktadır. Nevşehir bölgesinde bulunan konaklama tesislerinin sundukları yatak arzı ile Nevşehir'e yönelik yatak talebi karşılaştırıldığında yatak arzı fazlalığı ya da yatak talebi azlığı sorunu ile karşılaşılmaktadır. Talep azlığı ise yatak kapasitesinin atıl kalmasına neden olduğu için bir dizi ekonomik ve sosyal sorunlara yol açmaktadır. Nevşehir'in yaşadığı bu sorunların çözümü ise Nevşehir'e yönelik turizm talebinin artırılarak, yatak arz ve talebi arasında uyum sağlanmasında aranabilir.

Nevşehir'e yönelik toplam turizm talebi içinde iç turizm talebinin payını artırma yollarının araştırılması ve olası araç ve fırsatların bölgenin turizm işletmecilerine öneriler olarak sunulması bugün burada toplanmamızın temel amacını oluşturmaktadır.

Belirlenmiş olan bu amaca uygun şekilde, Nevşehir'e yönelik iç turizm talebi içerisinde öğrenci turlarının yeri ve öneminin belirlenmesi ve artırılması yollarının önerilebilmesi için bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada, öncelikle yatak arzı ve talebi karşılaştırılarak, aralarındaki sayısal uyum incelenmiştir. İkinci adımda, bölgede faaliyet gösteren konaklama ve seyahat acenteciliği işletmelerinin yöneticileri ile yüzyüze görüşme yolu ile mevcut öğrenci turlarının nasıl yapıldığı ve bölge için önemi belirlenmeye çalışılmıştır.

"Kapadokya Toplantıları"nın temel felsefesi; akademisyen, işletmeci ve turizm ile ilgili diğer kesimleri bir araya getirerek, belirlenen bir çerçeve içerisinde, konuşarak, tartışarak, bilgi alışverişinde bulunmak, sorunlara çözüm üretebilmektir. "Kapadokya Toplantıları"nın amacını da akılda tutarak, araştırmanın bulguları, yorum ve öneriler aşağıda sunulmaktadır. Çalışma; ancak sizlerin eleştiri ve katkılarınızla tamamlanabilecektir.

*Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O. Müdür Yardımcısı.

**Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O. Araştırma Görevlisi.

2. Nevşehir'in Turistik Yatak Arzı ve Talebinin Karşılaştırılması

Nevşehir'de plansız ve örgütsüz turizm gelişimi doğal olarak denetimsiz turizm gelişimini yaratmıştır. Turizm gelişiminin amaçları, politikaları ve stratejileri olmayınca, ürün ve pazar konusunda somut hedeflerin oluşması, bu hedeflere ulaşmak için kimin, nerede, neyi, niçin, nasıl, kaçta yapacağını gösteren bir program ve programa dayalı örgüt oluşturulması da boşlukta kalmıştır. Bunlar olmayınca, denetleme de imkansızdır. Nevşehir'in temel sorunu budur. Bu temel sorun ise netice olarak; turizm arz ve talebi arasında uyumsuzluk yaratmaktadır. Bu kısımda, yapılan analizin sınırları da belirtilerek, arz ve talep arasındaki uyum sayısal olarak incelenmektedir.

2.1. Nevşehir'in Turistik Yatak Arzı

Turizm arzı, geniş içerikli bir kavram olup, ister özel ister kamu sektöründen olsun, turistik çekicilikleri, konaklama işletmelerini, ulaştırma işletmelerini, seyahat acenteleri ve tur operatörlerini, yeme-içme ve eğlence yerlerini ve kurumsal ve fiziksel alt yapıyı kapsar. Ancak çalışmanın amacı turistik yatak arzı ve yatak talebi arasındaki uyumsuzluğu göstermek olduğu için turistik arz; işlevsel olarak, bölgenin sunduğu yatak sayısı olarak ele alınmaktadır. Konaklama işletmelerinin sundukları hizmetlerin turizm talebine niteliksel olarak uyup uymadığı bu çalışmanın sınırları dışındadır.

Tablo 1: Nevşehir'de Turizm İşletme Belgesi Konaklama Tesisleri

Tesisin Adı	Yeri	Sınıfı	Oda	Yatak	Belge Tarihi	D / M
Dedeman	Nevşehir	*****	349	734	1987	D
Altınöz	Nevşehir	****	120	248	1988	D
Peri Tower	Nevşehir	****	125	270	1989	D
Kapadokya Lodge	Nevşehir	****	146	291	1987	D
Orsan Oteli	Nevşehir	***	95	191	1964	D
Kavas Oteli	Nevşehir	**	50	100	1986	M
Şekeryapan	Nevşehir	**	37	74	1987	D
Viva Oteli	Nevşehir	**	54	108	1972	D
Epok Oteli	Nevşehir	**	60	120	1985	D
Hotel Seven	Nevşehir	**	23	46	1987	D
Avrasya Oteli	Avanos	*****	126	261	1988	D
Yıltok Oteli	Avanos	*****	179	364	1988	D
Büyük Avanos	Avanos	***	51	104	1987	D
Irmak Oteli	Avanos	***	128	256	1987	D
Otel Altinyazı	Avanos	***	114	228	1987	M
A.Yazı K.Irmak	Avanos	***	92	184	1964	D
Palansaray	Avanos	**	46	87	1992	M
Melagobia Otel	Derinkuy	***	32	64	1985	D
Ataman Oteli	Göreme	***	35	70	1988	D
Çiner Oteli	Göreme	***	42	87	1989	D
Turist otel	Göreme	***	68	143	1992	M
Osmanlı Evi	Göreme	**	35	70	1989	D
Gülşehir Motel	Gülşehir	***	42	84	1964	D
Cem Oteli	Hacıbekt	**	24	48	1985	D
Le Princes	Kaymaklı	***	127	260	1984	D
Yapıseller	Kozaklı	**	36	72	1992	-
Sezerler	Kozaklı	**	38	104	1995	-
Altınsu Tesisi	Kozaklı	*	36	72	1992	D
Kaya Oteli	Uçhisar	***	67	134	1964	D
Büyük Almira	Ürgüp	*****	101	215	1992	D
Dinler Oteli	Ürgüp	*****	172	344	1987	D
Otel Mustafa	Ürgüp	*****	102	210	1986	D
Otel Perissia	Ürgüp	*****	231	462	1985	D
Otel Arkadaş	Ürgüp	***	67	111	1989	-
Otel Taşkınlar	Ürgüp	**	44	88	1994	-
Taşsaray Oteli	Ürgüp	**	109	177	1986	D
Otel Sarıç	Ürgüp	**	37	70	1989	M
Janet Oteli	Ürgüp	**	36	78	1989	-
Otel Alfina	Ürgüp	Ö.B.	26	52	1986	M
Feza Oteli	Ürgüp	*	30	64	1987	-
Turban Motel	Ürgüp	1.S.M	235	473	1983	D
Yeni Yükseller	Ortahisar	***	57	117	1988	M
Otel Burcu	Ortahisar	***	51	88	1987	M
Gomeda Oteli	M.Paşa	***	135	280	1990	D
Sinasos Oteli	M.Paşa	*	60	118	1970	D
Toplam : 45			3870	7821	--	--

Kaynak: Nevşehir İl Turizm Müdürlüğü, 1999.

1.S.M.: Birinci Sınıf Motel Ö.B.: Özel Belge

D:Yıl boyu açık M:Mevsimlik

Tablo 2: Nevşehir’de Turizm İşletme Belgeli Otellerin Yatak Arzının Yerleşimlere Göre Dağılımı

Yerleşim	Yatak Arzı	%
Ürgüp	2344	30
Nevşehir	2182	28
Avanos	1484	19
Mustafapaşa	398	5
Göreme	370	5
Kaymaklı	260	3
Kozaklı	248	3
Ortahisar	205	3
Uçhisar	134	2
Gülşehir	84	1
Derinkuyu	64	0.5
Hacıbektaş	48	0.5
Toplam	7821	100

Tablo 3: Nevşehir’de Toplam Yatak Arzının Yerleşimlere Göre Dağılımı

Yerleşim	Yatak Arzı	%
Ürgüp	3626	27
Nevşehir	2593	19
Avanos	1967	15
Göreme	1532	12
Ortahisar	905	7
Kozaklı	751	6
Uçhisar	594	5
Mustafapaşa	510	4
Kaymaklı	275	2
Gülşehir	231	1
Çavuşin	137	1
Hacıbektaş	110	0.5
Derinkuyu	109	0.5
Toplam	13.340	100

Turizm pazarlamasında hedef kitleler belirlenirken bu farklılıkların dikkate alınması arz ve talep uyumunun sağlanmasına önemli katkılar sağlayabilir. Ürgüp yatak sayısı olarak bölgede birinci konumdadır. Pansiyonculuk %83 gibi bir oran ile Göreme, Uçhisar ve Avanos'ta toplanmıştır. Pansiyonculukta lider Göreme'dir.

Ayrıca; Göreme'de 3, Nevşehir'de 2, Ortahisar'da 2, Avanos'ta 1, Uçhisar'da 1 adet olmak üzere toplam 9 adet kamping bulunmaktadır.

Tablo 4:Belediye Belgeli Otellerin Yatak Arzının Yerleşimlere Göre Dağılımı

Yerleşim	Yatak Arzı	%
Ürgüp	1211	42
Ortahisar	460	16
Nevşehir	411	14
Kozaklı	259	9
Avanos	156	6
Gülşehir	147	5
Göreme	124	4
Derinkuyu	45	2
Hacıbektaş	40	1
Mustafapaşa	38	1
Toplam	2861	100

Tablo 5:Pansiyonların Yatak Arzının Yerleşimlere Göre Dağılımı

Yerleşim	Yatak Arzı	%
Göreme	1038	54
Uçhisar	375	20
Avanos	182	9
Çavuşin	77	4
Mustafapaşa	74	4
Ürgüp	71	4
Ortahisar	60	3
Hacıbektaş	22	1
Kaymaklı	15	1
Toplam	1914	100

Tablo 6: Motellerin Yatak Arzının Yerleşimlere Göre Dağılımı

Yerleşim	Yatak Arzı	%
Kozaklı	244	34
Ortahisar	180	25
Avanos	145	20
Uçhisar	85	12
Çavuşin	60	9
Toplam	714	100

Tablo 7:Turizm Yatırım Belgeli Konaklama Tesisleri

Tesisin Adı ve Yeri	Sınıfı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Camicedid Oteli – Nevşehir	***	102	204
Venessa Oteli - Avanos	***	96	198
Seyyah Oteli - Avanos	***	171	342
Asım Can Oteli	**	90	168
Yemenici Otel - Ürgüp	**	48	104
Osiana Otel -Ürgüp	**	39	75
Toplam	--	546	1091

Burada sadece; Nevşehir bölgesinde bulunan konaklama tesisleri; 1999 yılı itibari ile türleri, yerleri, oda ve yatak sayılarına göre değerlendirilmektedir. Konaklama tesisleri ile ilgili bilgiler Nevşehir Turizm İl Müdürlüğü'nde konaklama tesislerine ait bilgi dosyalarından derlenmiştir. Turizm işletme belgeli konaklama işletmelerinin yerleşimleri, sınıfları, oda sayıları, yatak sayıları ve çalışma durumları Tablo 1 'de sunulmaktadır. Tablodan da görüldüğü üzere Nevşehir'de turizm işletme belgeli 7.821 yatak bulunmaktadır. Turizm işletme belgeli yatakların Ürgüp, Nevşehir ve Göreme' de toplandığı Tablo 2'de görülmektedir. Toplam yatak arzı da (Tablo 3) aynı şekilde dağılım göstermektedir. Tablo 4, 5 ve 6'da ise belediye belgeli oteller, pansiyonlar ve motellerin yatak arzının yerleşimlere göre dağılımı ve sayıları görülmektedir. Tablo 7'de görülen yatırım belgeli yataklar ile birlikte bölgenin sunduğu yatak arzı 13.340' a ulaşmaktadır.

2.2. Nevşehir'e Yönelik Turistik Yatak Talebi

Çalışmada veri tabanı olarak Turizm Bakanlığı tarafından her yıl hazırlanan Konaklama İstatistikleri Bültenleri kullanılmaktadır. Nevşehir'de konaklayan ve geceleleyen yerli ve yabancı turist sayıları ve yabancıların milliyetleri bu istatistiklere dayanılarak analiz edilmektedir.

Tablo 8:Nevşehir'de Milliyetlere Göre Konaklayan Kişilerin Dağılımı

Ülke	Avusturya	Almanya	Benelux	Fransa	İngiltere	İspanya	İsviçre
Yıl	%	%	%	%	%	%	%
1985	2	16	2	49	3	2	2
1986	2	20	4	44	3	4	2
1987	-	-	-	-	-	-	-
1988	2	23	4	36	2	4	1
1989	2	20	6	34	3	4	1
1990	2	18	4	41	1	6	-
1991	1	20	5	16	2	16	1
1992	3	14	7	25	1	15	-
1993	-	11	7	31	1	14	-
1994	-	7	6	18	1	7	-
1995	-	11	5	16	2	5	-
1996	-	9	6	21	1	7	-
1997	1	8	6	22	1	7	-
1998	-	7	6	20	1	8	-
1999	-	13	7	16	1	7	-

Tablo 8'in devamı

İtalya	A B D	Japonya	Diğer	Yabancı	Yerli	Toplam
%	%	%	%			
14	3	3	4	92.182	25.619	117.701
12	2	3	4	112.337	25.274	137.611
-	-	-	-	-	-	-
18	1	2	11	150.742	22.155	172.897
15	3	4	8	145.034	24.389	169.423
15	3	4	6	130.665	36.794	166.459
12	6	7	14	73.721	63.231	126.952
13	8	10	4	173.124	66.785	238.909
9	9	11	7	186.835	70.191	256.026
8	15	23	15	142.653	72.230	214.883
7	17	23	14	179.897	108.673	288.570
11	12	21	12	247.343	96.485	343.828
12	10	23	10	361.894	107.786	469.680
12	14	23	7	399.445	132.377	531.822
-	17	31	6	208.080	133.769	341.849

Kaynak: Turizm Bakanlığı, Konaklama İstatistikleri Bültenleri, 1985 –1999.

Tablo 9:Nevşehir'de Milliyetlere Göre Geceleyen Kişilerin Dağılımı

Ülke	Avustury	Almanya	Benelux	Fransa	İngiltere	İspanya	İsviçre
Yıllar	%	%	%	%	%	%	%
1985	2	17	3	48	4	3	2
1986	1	18	4	47	3	4	2
1987	-	-	-	-	-	-	-
1988	2	22	4	38	2	4	4
1989	2	19	6	37	3	4	-
1990	2	19	5	40	1	7	-
1991	2	21	4	17	2	16	1
1992	6	15	6	25	1	14	-
1993	1	13	6	31	1	15	-
1994	-	8	10	20	1	8	-
1995	-	11	5	20	2	5	-
1996	2	9	5	24	1	7	-
1997	1	8	6	26	1	8	-
1998	-	7	6	24	1	9	-
1999	-	12	7	17	1	7	-

Tablo 9'un devamı

İtalya	A.B.D	Japonya	Diğer	Yabancı	Yerli	Toplam
%	%	%	%			
15	3	2	1	156.063	40.950	197.013
11	2	2	6	211.891	35.733	247.624
-	-	-	-	-	-	-
19	2	2	1	284.815	40.104	324.919
15	3	3	8	280.896	38.283	319.189
15	2	3	6	268.015	64.361	332.276
13	5	5	14	148.840	96.539	245.379
13	7	8	5	382.473	129.963	512.436
10	11	7	5	381.795	141.774	523.569
9	16	17	11	267.736	129.583	397.319
10	17	17	13	368.038	219.676	587.714
12	13	15	12	481.756	229.424	711.180
14	10	16	10	726.750	244.136	970.886
13	14	18	7	745.615	249.880	995.495
-	19	28	7	397.010	252.634	649.644

Kaynak: Turizm Bakanlığı, Konaklama İstatistikleri Bültenleri, 1985 - 1999.

Tablo 10: Temel Turizm Pazarlarındaki Gelişmeler

Yıllar	Fransa	Fark	Almanya	Fark	İtalya	Fark
1985	44.821	1.000	14.860	1.000	12.505	1.000
1986	100.638	2.245	37.673	2.535	24.235	1.938
1987	-	-	-	-	-	-
1988	54.261	1.210	35.340	2.378	27.708	2.215
1989	49.100	1.095	29.717	1.999	21.394	1.710
1990	53.495	1.193	23.361	1.572	19.185	1.534
1991	12.086	0.269	15.135	1.018	8.916	0.712
1992	43.222	0.964	23.742	1.597	23.135	1.850
1993	56.727	1.266	21.294	1.432	17.465	1.396
1994	25.891	0.578	10.500	0.706	10.862	0.868
1995	29.306	0.654	19.772	1.330	13.070	1.045
1996	52.603	1.174	22.648	1.524	26.467	2.116
1997	79.220	1.767	28.251	1.901	41.730	3.337
1998	80.399	1.793	26.467	1.781	49.198	3.934
1999	33.326	0.743	26.464	1.781	1.846	0.148

Tablo 10'un devamı

İspanya	Fark	Japonya	Fark	A.B.D.	Fark
2.045	1.000	2.585	1.000	3.120	1.000
6.341	3.100	4.860	1.880	3.814	1.222
-	-	-	-	-	-
5.547	2.712	3.307	1.279	2.141	0.686
6.457	3.157	5.789	2.239	4.822	1.545
7.341	3.589	5.625	2.176	3.371	1.080
11.526	5.636	5.418	2.095	4.473	1.433
25.231	12.337	17.101	6.615	13.036	4.178
25.998	12.712	19.482	7.536	17.079	5.474
10.391	5.081	33.095	12.805	21.271	6.817
88.65	4.334	41.819	16.177	30.383	9.729
18.151	8.875	51.799	20.038	30.357	9.729
27.077	13.240	83.019	32.115	37.795	12.113
33.132	16.201	91.459	35.380	55.421	17.763
13.550	6.626	63.711	24.646	35.219	11.288

Kaynak: Turizm Bakanlığı, Konaklama İstatistikleri Bültenleri, 1985-1999.

Tablo 10 A. 1985-1999 Yılları Arasında Nevşehir' in Temel Turizm Pazarlarının Sıralaması

Sıralama	Ülke	Yüzde
1.	FRANSA	29.6
2.	ALMANYA	14.2
3.	İTALYA	12.0
4.	JAPONYA	10.2
5.	A.B.D.	08.8
6.	İSPANYA	07.9

Tablo 10 B. 1990-1999 Yılları Arasında Nevşehir' in Temel Turizm Pazarlarının Sıralaması

Sıralama	Ülke	Yüzde
1.	FRANSA	24.4
2.	JAPONYA	13.4
3.	ALMANYA	12.3
4.	A.B.D.	11.4
5.	İTALYA	10.9
6.	İSPANYA	09.6

Tablo 10 C. 1995-1999 Yılları Arasında Nevşehir' in Temel Turizm Pazarlarının Sıralaması

Sıralama	Ülke	%
1.	FRANSA	22.2
2.	JAPONYA	18.8
3.	A.B.D.	14.6
4.	İTALYA	9.8
5.	ALMANYA	9.4
6.	İSPANYA	7.2

Tablo 10 D. 1997-1999 Yılları Arasında Nevşehir' in Temel Turizm Pazarlarının Sıralaması

Sıralama	Ülke	%
1.	FRANSA	22.3
2.	JAPONYA	20.7
3.	A.B.D.	14.3
4.	İTALYA	9.0
5.	İSPANYA	8.0
6.	ALMANYA	5.6

Tablo 11:Nevşehir'de Ortalama Kalış Süresi

Yıllar	Yabancı Konakl.	Yabancı Geceleme	Ort.Kalış Süresi	Yerli Konakl.	Yerli Geceleme	Ort.Kalış Süresi	Toplam Ort. Kalış Süresi
1985	92.182	156.063	1.7	25.519	40.950	1.6	1.65
1986	112.337	211.891	1.9	25.274	35.733	1.4	1.65
1987	-	-	-	-	-	-	-
1988	150.742	284.815	1.9	22.155	40.104	1.8	1.85
1989	145.034	280.896	1.9	24.389	38.283	1.6	1.75
1990	130.665	268.015	2.1	35.794	64.361	1.8	1.95
1991	73.721	148.840	2.0	53.231	96.539	1.8	1.90
1992	173.124	382.473	2.2	65.785	129.963	2.0	2.10
1993	185.835	381.795	2.1	70.191	141.774	2.0	2.05
1994	142.653	267.736	1.9	72.230	129.583	1.8	1.85
1995	179.897	368.038	2.0	108.673	219.676	2.0	2.00
1996	247.343	481.756	1.9	96.485	229.424	2.4	2.15
1997	361.894	726.750	2.0	107.786	244.136	2.3	2.15
1998	399.445	745.615	1.9	132.377	249.880	1.9	1.9
1999	208.080	397.010	1.9	133.769	252.634	1.9	1.9

Kaynak: Turizm Bakanlığı, Konaklama İstatistikleri Bültenleri, 1985 - 1999.

Tablo 12:Nevşehir'de Konaklayan Yerli ve Yabancıların Oranı

Yıllar	Toplam	Yabancı	Yerli	%	Yerli	Yabancı	%
1985	117.701	1.000	1.000	78	25.519	1.000	22
1986	137.611	1.169	1.219	82	25.274	0.990	18
1987	-	-	-	-	-	-	-
1988	172.897	1.469	1.636	87	22.155	0.868	13
1989	169.423	1.439	1.573	86	24.389	0.956	14
1990	166.459	1.414	1.417	78	35.794	1.403	22
1991	126.952	1.079	0.800	58	53.231	2.086	42
1992	238.909	2.029	1.878	72	65.785	2.578	28
1993	256.026	2.175	2.015	73	70.191	2.751	27
1994	214.883	1.826	1.548	66	72.230	2.830	34
1995	288.570	2.452	1.951	62	108.673	4.259	38
1996	343.828	2.921	2.683	72	96.485	3.781	28
1997	469.680	3.990	3.926	77	107.786	4.224	23
1998	531.822	4.518	4.333	75	132.377	5.187	25
1999	341.849	2.904	2.257	61	133.769	5.242	39

Kaynak: Turizm Bakanlığı, Konaklama İstatistikleri Bültenleri, 1985 - 1999.

Tablo 13:Türkiye'ye Yönelik Yabancı Turizm Talebinden Nevşehir'in Aldığı Pay

Yıllar	Türkiye'ye Gelen Toplam Yabancı	Türkiye'de Konaklayan Yabancı	Ortalama Kalış Süresi	Nevşehir'de Konaklayan Toplam Yabancı	Ortalama Kalış Süresi	Nevşehir / Türkiye Oranı
1985	2.614.924	1.793.955	2.7	92.182	1.7	0.051
1986	2.391.085	2.142.843	2.9	112.337	1.9	0.052
1987	2.855.546	2.661.890	3.1	-	-	-
1988	4.172.727	3.411.983	3.4	150.742	1.9	0.044
1989	4.459.151	3.783.941	3.1	145.034	1.9	0.038
1990	5.389.308	3.869.166	3.4	130.665	2.1	0.034
1991	5.517.897	2.398.666	4.0	73.721	2.0	0.025
1992	7.076.096	3.720.627	4.5	173.124	2.2	0.046
1993	6.500.638	4.097.358	4.2	185.835	2.1	0.045
1994	6.670.618	3.728.645	4.4	142.653	1.9	0.038
1995	7.726.886	4.629.615	4.0	179.897	2.0	0.038
1996	8.614.085	6.448.933	4.0	247.343	1.9	0.038
1997	9.689.004	9.443.198	3.8	361.894	2.0	0.038
1998	9.752.000	7.600.031	4.0	399.445	1.9	0.052
1999	7.464.000	4.822.189	4.3	208.080	1.9	0.043

Kaynak: Turizm Bakanlığı, Konaklama İstatistikleri Bülteni, 1985-1999.

Tablo 14:Nevşehir'in Temel Turizm Pazarlarının Ülkemiz Turizm Pazarları İçindeki Yeri (1997)

MİLLİYETLER	TÜRKİYE	NEVŞEHİR	Oranı %
JAPONYA	600.318	83019	14
FRANSA	1.031.023	79220	8
AMERİKA	615.957	37795	6
ALMANYA	2.295.193	28251	1
İTALYA	443.387	41730	9
İSPANYA	212.823	27.077	13

Kaynak: Konaklama İstatistikleri Bülteni, 1997.

Tablo 15: Nevşehir'in Temel Turizm Pazarlarının Ülkemiz Turizm Pazarları İçindeki Yeri (1999)

MİLLİYETLER	TÜRKİYE	NEVŞEHİR	Oranı %
JAPONYA	288.480	63.711	22
FRANSA	403.373	33.326	8
AMERİKA	479.366	35.219	7
ALMANYA	1.139.858	26.464	2
İTALYA	100.522	1.846	2
İSPANYA	69.130	13.550	20

Kaynak: Konaklama İstatistikleri Bülteni, 1999.

Tablo 15:Nevşehir İli Oda Doluluk Oranları

AYLAR	1995	1996	1997	1998
OCAK	8.9	22.1	19.3	21.2
ŞUBAT	12.6	27.7	20.7	21.1
MART	18.2	29.6	23.5	24.3
NİSAN	23.8	35.1	31.2	33.3
MAYIS	28.3	38.4	38.2	38.5
HAZİRAN	28.9	39.3	40.6	40.6
TEMMUZ	28.5	40	43	42.2
AĞUSTOS	30.1	42.2	45.8	45.9
EYLÜL	33.01	43.9	48.5	48.1
EKİM	34.1	44.8	49.2	49.1
KASIM	33.8	43.5	48	46.8
ARALIK	32.5	42.6	47.3	----
ORTALAMA	27.4	37.4	37.9	37.4

Kaynak: Orhan BULDAĞ, Turizm Bakanlığı, Yatırımlar Genel Müdürlüğü,
8.1.1999 tarihli faks mesajı.

Tablo 16:Nevşehir'de Mevcut Talebe Göre Yatak İhtiyacı

Yıllar	Konaklayan Kişi Sayısı	Ortalama Kalış Süresi	Oda Doluluk Oranı	Yatak İhtiyacı
1995	288.550	2.00	26	6.082
1996	343.828	2.15	37	5.473
1997	469.680	2.15	38	7.281
1998	531.822	1.9	36	7.690
1999	341.849	1.9	29	6.136

1985-1999 yılları arasındaki süreç dikkate alınarak yıllar itibarıyla Nevşehir'de konaklayan yabancı, yerli ve toplam turist sayıları ile milliyetleri Tablo 8'de sunulmaktadır. Yıl içerisinde 1000 kişiden fazla olan milliyetler tabloda yer almış, 1000 kişiden az olan milliyetler ise diğerleri adı altında toplanmıştır. Kolaylık sağlamak için yabancı milliyetlerin, bölgeye yönelik toplam yabancı turistler içindeki

payları yüzde olarak gösterilmiştir. Aynı yöntemle Nevşehir'de geceleme sayıları ve milliyetlere dağılımı da Tablo 9'da sunulmaktadır. Bu iki tabloda, Nevşehir'e yönelik yabancı turizm talebinde hangi milliyetlerin payının büyük olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

1985-1999 yılları arasındaki sürede, yabancı turistlerin milliyetleri incelendiğinde; (her yıl aldığı yüzdelerin toplamı / yıl sayısı) toplam yabancı talep içindeki paylarının ortalamasına göre sıralama Tablo 10 A da sunulmaktadır. 1990- 1999 yılları arası Tablo 10 B de, 1995-1999 yılları arası, Tablo 10 C de ve 1997-1999 yılları arası Tablo 10 D gösterilmektedir. Sıralamanın da ötesinde bu tablolarda açıkça görünen Nevşehir'in bazı ülkelerden aldığı turistik talep payı büyürken, örneğin Japonya ve A.B.D., bazı ülkelere gelen turistik talebin daraldığıdır. Örneğin Almanya ve İtalya gibi. Tablo 10 incelendiğinde, Nevşehir'in temel pazarlarını oluşturan milliyetlerden gelen kişi sayılarında katlanan bir artış olduğu görülmektedir. Sadece 1991 ve 1994 yılında Fransız ve Alman turistlerin sayılarında önemli azalma olmuştur. 1985 yılına göre Japonya 32 ve Amerika 11 misli artarak bölgeyi ziyaret eden yabancı milliyetler içinde ilk üçte yer almışlardır. Japonya ve Amerika pazarlarında büyüme olduğu açıkça görülmektedir. Önemli olan mevcut pazar paylarını koruyarak yeni pazarlarda gelişebilmektir.

Nevşehir'de konaklayan turistlerin yerli ve yabancı sayılarına göre toplam talep içindeki oranları Tablo 11'de sunulmaktadır. Nevşehir'e yönelik turizm talebinin büyük kısmını (%75) yabancılar oluşturmaktadır.

Nevşehir'in Türkiye'ye yönelik aktif dış turizm talebinden aldığı pay Tablo 12' de sunulmaktadır. Tablodan görüldüğü gibi ülkenin turizm gelişimine paralel olarak bölge turizmi de turist sayısı açısından zaman içerisinde gelişim göstermiş, ancak ülkeye yönelik talep içindeki payını hiç artıramamıştır. Hatta düşüş olmuştur.

Nevşehir'de konaklayan yabancı milliyetlerin Türkiye'de konaklayan kendi milliyetleri içindeki payı ise 1997 yılı itibari ile Tablo 13'de yer almaktadır. Japonya %14 ve İspanya %13 ile ön sıradadır.

Nevşehir'de ortalama kalış süresi, (Tablo 14)1985-1999 yılları arasında değişmemiştir. 1985-1999 yılları arasında yabancıların ortalama kalış süresi 1.96, yerlilerin ortalama kalış süresi 1.92 gündür. Ortalama kalış süresinin genel olarak 2 gün olduğu söylenebilir. Nevşehir turizmi her yönüyle Türk turizminin belli başlı özelliklerini taşımaktadır. Nevşehir ülkede turizmin ilk geliştiği illerden biridir. Ancak, Nevşehir'e yönelik turizm talebi doğal ve tarihi koruma alanlarının çekiciliği sonucunda olduğundan, deniz ve güneşe dayanan turizm türünden farklı, kültür turizmi şeklindedir. Bu nedenle turistlerin bölgede kalış süreleri de kısadır. Bölgedeki çekiciliklerin tur yaratan çekicilikler olması nedeni ile bölgedeki ortalama kalış süresi 2 günü geçmemektedir. Deniz, kum ve güneşe dayalı turizmde, örneğin 1997 yılında Antalya'da ortalama kalış süresi 5.5 iken Nevşehir'de 2.15 olarak gerçekleşmiştir. Bu ise aynı sayıda turist ve aynı sayıda yatak için doluluk oranının yarı yarıya düşük

olması anlamını taşımaktadır. Tablo 16'da da görüldüğü gibi Nevşehir'de yabancı turistlerin kalış süresi Türkiye yabancı turist talebi kalış süresinin ortalamasının da altındadır.

Nevşehir İli'ndeki oda doluluk oranlarının yıllara ve aylara göre dağılımı Tablo 15 'de sunulmaktadır. Oda doluluk oranları Ocak, Şubat ve Mart aylarında çok düşük düzeylerde seyretmekte ve Nisan ayından itibaren artarak bütün yıl boyunca belirli bir doluluk oranı sağlanmaktadır. Ancak, yılın hiç bir ayında %50'lere ulaşmamaktadır. Görüşme yapılan 4 ve 5 yıldızlı oteller en yoğun aylarda bile %80-90 doluluk oranını aşamadıklarını belirtmektedirler. Mevcut oda doluluk oranlarına dayanarak, bölgede tatmin edici bir oda doluluk oranına ulaşılabilmesi için gelen turist sayısının artırılması gerektiği söylenebilir. Nevşehir ilindeki oda doluluk oranları 1995, 1996, 1997, 1998 ve 1999' da Tablo 15'de gösterildiği gibi gerçekleşmiştir.

Yatak talebinin hesaplanmasında aşağıdaki formül kullanılabilir:

Turist sayısı (belirli bir zaman için) X ortalama kalış süresi (geceleme olarak)

Geceleme sayısı (belirli bir zaman için) X konaklama doluluk faktörü

Örneğin yıllık yatak talebini hesaplamak için:

288.570 turist X 2 = 577.140 = 6.082 yatak

365 X 0.26

94.90

Yatırım belgeli konaklama tesisleri de dahil olmak üzere bölgede toplam yatak arzı 13.340 olduğuna göre, yatak arzının mevcut turizm talebine göre fazla olduğu söylenebilir.

2. 3. Nevşehir'e Yönelik Turizm Talep Yetersizliğinin Yarattığı Sorunlar

Bölgede yatak arzı fazlalığı nedeni ile yaşanan fiyat rekabeti konaklama işletmelerinin hizmet kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bölgede yaşanan fiyat rekabeti sonucu oluşan düşük gelirler nedeni ile personele yeterli ücret verilememekte ve nitelikli işgücü istihdam edilememektedir. Fiyat rekabetinin olumsuz sonuçları ise fiyat rekabetini de olumsuz yönde etkileyen şu döngünün ortaya çıkmasına neden olmaktadır :

Fiyat rekabeti - Konaklama işletmeleri gelirlerinin azalması - Başka hiç bir giderde kısıtlama yapamayan işletmelerin personel giderlerini kısmaya çalışması - Nitelikli işgücü istihdamı sorunu - Hizmet kalitesinin düşmesi - Hizmet kalitesinin düşüklüğünü bahane eden seyahat acentelerinin fiyat kısırdırma bakışı - Fiyat rekabeti.

Bu döngü içinde yıllardır rekabet etmeye ya da ayakta kalmaya çalışan işletmeler, gerçek kardan yoksun ve günü kurtardıklarına şükrederek umutlarını hep bir sonraki yıla bağlamışlardır. Amortismanlar sadece vergi avantajlarından faydalanılmak için ayrılmış ancak eskiyen araç-gereç yenilenmemiş, ayrılan amortismanlar da kar zannedilmiştir. Eskiyen binalar, halılar, koltuklar, yayları bozulan yataklar ile 1980'li yılların ortalarından sonra kurulan ve rekabet avantajı olarak görülen yeni

konaklama tesisleri 2000'li yıllara kendilerini yenileyemeyecek maddi sıkıntılar ile girmektedirler.

3. Nevşehir'e Yönelik Öğrenci Turları

Değişik dönemlerde Nevşehir bölgesini ziyarete gelen öğrenci gruplarına rastlanılmaktadır. Bölgenin turistik talep sorununu da akılda tutmak kaydı ve soruna bir çözüm olabilir mi düşüncesi ile bu çalışmada aşağıdaki zincirleme sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

1. Mevcut turlar ile gelen öğrencilerin turlarını kimler düzenlemekte, öğrenciler nerelerden ve nasıl gelmektedir?

2. Mevcut turlar ile gelen öğrenciler bölgemizde ne tür konaklama işletmelerinde konaklamakta, ne tür faaliyetlere katılmakta ve ne kadar para harcamaktadırlar?

3. Bölgeye yönelik turistik talebin artırılması çabaları içinde öğrenci turlarının yeri ve önemi nedir? Öğrenci turlarının artırılmasının bölgeye ne tür katkıları olabilir?

Bu ilk üç soru ile mevcut durum belirlenmeye çalışılmaktadır. Aşağıdaki dördüncü sorunun cevabını ise çözüm önerileri oluşturmaktadır.

4. Bölgeye yönelik öğrenci turları nasıl artırılabilir?

Bu sorulara cevap bulabilmek için, sorular çerçevesinde öncelikle bölgede faaliyet gösteren seyahat acenteleri ile bir dizi görüşme yapılmıştır. Seyahat acenteleri ile yapılan görüşmelerde öğrenci gruplarının kaldıkları konaklama işletmeleri belirlenerek, bu işletmelerin yöneticilerine de aynı sorular yöneltilmiştir. Bilgi toplanılan diğer bir grubu ise okul yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

1. Mevcut turlar ile gelen öğrencilerin turlarını kimler düzenlemekte, öğrenciler nerelerden ve nasıl gelmektedir ?

Söz konusu turlar ağırlıklı olarak okulların ya da öğrencilerin kendi imkanlarıyla düzenlenmektedir. Bunun yanında seyahat acentesi vasıtasıyla gelen öğrenci turları da bulunmaktadır, ancak seyahat acentelerinin düzenledikleri turlar öğrenciler tarafından düzenlenen turlar içinde çok az kalmaktadır.

Öğrenci turları; ortaöğretim ve üniversite öğrenci turları olarak ikiye ayrılabilir. Orta öğretim öğrencileri ile üniversite öğrencilerinin turları arasındaki farklılık şu özelliklerden kaynaklanmaktadır:

a) Orta öğretim öğrencileri yaş grubu olarak kendi başına seyahat kararı alacak yaşta olmadığından ancak velilerinin izinleriyle bu tür turlara katılabilmektedirler. Bu noktada ise velilerin öğrencilerini güven içerisinde teslim edebilecekleri tur organizasyonları ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyaç da doğal olarak

organizasyon düzenleyicisi ya da sorumluları içerisinde öğrencilerin emanet edileceği öğretim elemanlarının yer almasını gerektirmektedir.

b)Orta öğretim öğrencileri için düzenlenen turların hem okul yönetimi hem il veya İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve belde, ilçe veya ilin en üst makamından onay alınması gerekmektedir. Bu durum ise böyle sorumlulukları üstlenmeye gönüllü öğretim elemanı ve okul yöneticisi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Öğretim elemanları ve okul yöneticileri ise öğrencilere turistik turlar düzenlemenin öğrencilerinin sosyal ve kültürel gelişimine önemli katkılar sağlayacağına inanmalarına rağmen sorumluluk alma konusunda temkinli kalmakta ya da tedirgin olabilmektedir.

c)Orta öğretim kurumlarınca düzenlenen bir turun organizasyonu şu şekilde olmaktadır: Önce turu düzenleyecek olan okul tura katılacak öğrencilerin velilerinden izin istemektedir. Sonra okul idaresi bir yazı ile Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvurmakta ve başvuru yazısında geziye katılacak öğrencilerin listesi, veli izni, amacı, süresi, gezilecek yerleri gösteren kroki, sorumlu öğretmen ve/veya idareci, kullanılan aracın şoförü ve aracın plakası gibi bilgiler yer almaktadır. Milli Eğitim Müdürlüğü onayladıktan sonra bir üst yazı ile Valiliğin olurlarına arz etmektedir. Valilik olurlarının alınması ile gezinin organizasyon süreci tamamlanmaktadır.

Üniversite öğrencilerinde ise öğrenci turları genellikle bazı öğrencilerin, özellikle öğrenci derneklerinin, seyahat acenteciliği ve rehberliği üstlenmeleri ile gerçekleştirilmektedir. Yine idari mekanizmalarda izin alınmakta ve bir sorumlu öğretim elemanı bulundurulmaktadır.

Yapılan görüşmeler neticesinde bölgeye yönelik öğrenci turlarının Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Mevcut turlar ile gelen öğrenciler genellikle üniversitelerin yoğun olarak bulunduğu iller olmak üzere, özellikle yakın illerdeki üniversite ve okullardan gelmektedir. Ulaşım aracı olarak ya okullarının araçlarını kullanmakta ya da araç kiralamaktadırlar. Ülkemizin doğusunda fazla üniversite bulunmaması ve bölgeler arası ekonomik kalkınma dengesizliğinden dolayı bu bölgelerden nerede ise hiç ortaöğretim öğrenci grubu gelmemektedir.

2. Mevcut turlar ile gelen öğrenciler bölgemizde ne tür konaklama işletmelerinde konaklamakta, ne tür faaliyetlere katılmakta ve ne kadar para harcamaktadırlar ?

Üç yıldız ve daha altındaki konaklama işletmelerinde konaklamaktadırlar. Ören yerleri ziyaret edilmekte ve ucuz hediyelik eşya satan sergilerden hediyelik eşyalar satın alınmaktadır.Öğrencilerin yaptıkları harcamalar öğrencilerin sosyal ve ekonomik durumlarına göre farklılıklar göstermektedir.

3. Bölgeye yönelik turistik talebin artırılması çabaları içinde öğrenci turlarının yeri ve önemi nedir?

Her şeyden önce bölgedeki arz fazlası göz önünde bulundurulursa bu turların iç turizmin artırılması bakımından önemli olabileceği açıktır. Nisan; Mayıs, Haziran ayları bölge otellerinin halihazırda açık olduğu aylardır. Doluluk oranlarının düşük olduğu hafta sonlarında öğrenci turlarının gerçekleşiyor olması dolulukların artmasına katkı sağlamaktadır. Başa-baş noktasını yakalamış otellerin öğrenci turları ile gelen öğrencileri makul bir fiyattan kabul etmeleri gelirlerini ve karlılıklarını artırmaları yönünden akılcı bir davranıştır. Ayrıca, öğrenci turlarının nakit para girişi sağlıyor olması, işletme yöneticileri tarafından özellikle vurgulanmaktadır.

4. Bölgeye yönelik öğrenci turları nasıl artırılabilir?

Ülkemizde öğrencilerin ülkemizi tanımak ve sevmek için turlara yeterince katılamama, katılanların da profesyonelce düzenlenmiş turlara katılamama gibi sorunları bulunmaktadır. Seyahat acenteciliği yasal sorumluluğu olan bir iş ve turist rehberliği profesyonel bir meslektir. Öğrenci turlarının seyahat acenteleri tarafından düzenlenmemesi ve profesyonel rehberler tarafından öğrencilere rehberlikte bulunulamaması gezilerin amacına ulaşmasını engellemektedir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimleri açısından önem taşıyan bu turların profesyonelce yapılması hem öğrencileri olumlu etkileyecek, hem de seyahat acenteleri, konaklama işletmeleri ve diğer turizm işletmeleri için ekonomik bir fırsat yaratacaktır. Bu tespitle şu öneriler sunulabilir:

1. Bölgede faaliyet gösteren seyahat acentelerinin öğrenci turlarına ilgi göstermesi gerekir. Tur düzenleme sorumluluk ve yetkisi yasa ile kendilerine verilmiştir. Ayrıca, kendileri içinde ekonomik bir fırsattır. Acentelerin bu pazara girmelerini kolaylaştıracak birkaç öneri ise şu şekilde sıralanabilir:
 - a. Bölgedeki acenteler, diğer bölgelerde yatay olarak büyüyebilir veya diğer bölgelerdeki seyahat acenteleri ile ticari ilişkilerini geliştirebilirler. Böylelikle, bölgeye yönelik talep oluşturulması kolaylaştırılabilir.
 - b. Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Eğitim Müdürlüklerinde ortaöğretim öğrencilerinin turlarını düzenlemek için seyahat acenteleri ile değişik işbirliği yolları bulunabilir.
 - c. Üniversite yönetimleri ve seyahat acenteleri aralarında anlaşarak, üniversite kampuslarında seyahat acentesi açılması sağlanabilir.

2. Orta öğretimde; öğrenci velisini, öğretmeni, okul yönetimini ve onay verecek olan diğer yetkililerin sorumluluklarını paylaşarak onları rahatlatarak güvenli turları düzenlemekte, seyahat acentelerinin aktif bir sorumluluk almaları öğrenci turlarını artırabilir.
3. Ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin turlarına rehberlik edebilecek, özel turizm rehberlerinin yetiştirilmesi için turizm yüksekokullarının turist rehberliği bölümlerinin programlarında düzenlemeler yapılabilir.
4. Üniversiteler ve orta öğretim kurumlarında bölgenin çekiciliklerini ve tur imkanlarını tanıtıcı konferanslar verilebilir. Afiş ve broşürler hazırlanabilir.

KAYNAKÇA

- İlhan, İ. (1999). „Bölgesel Turizm Planlaması Modeli ve Nevşehir Örneği“, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, İ. (2000). „Kapadokya Turizminin İstatistiki Açısından Değerlendirilmesi (1990-1999)“, Yayımlanmamış Tebliğ, Nevşehir.
- Turizm Bakanlığı (1999). Konaklama İstatistikleri Bültenleri, Ankara.
- İl Turizm Müdürlüğü (2000). Nevşehir Turizm İstatistikleri, Nevşehir.